

TER VOORBEREIDING
Aan: MOCW

nota

Aanscherping WIB, lagere regelgeving en flankerend
beleid

Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering

Van

Persoonsgegevens

Datum

6 september 2024

Referentie

47872559

Bijlagen

PM

Intern OCW afgestemd

WJZ

Aanleiding

Op dinsdag 3 september is met u gesproken over de mogelijkheden tot aanscherping van het wetsvoorstel Wet internationalisering in balans (de WIB). Daarbij zijn ook opties genoemd voor aanscherping van flankerend beleid rond de instroom van internationale studenten. U heeft aangegeven hierover te willen doorpraten. Deze nota dient als voorbereiding voor dit vervolgesprek op 11 september a.s.

Kernpunten

- Aanscherping van de toets anderstalig onderwijs is het snelst en meest effectief te realiseren via een aanpassing van de amvb;
- U kunt de Kamer hierover informeren via de beantwoording van de vragen in de nota naar aanleiding van het verslag, en via een begeleidende brief waarin u ook uw bredere beleidsaanpak uiteenzet;
- In deze brief kunt u de door u gewenste koers toelichten, en ook aangeven waar deze afwijkt en scherper is dan die van uw voorganger. Het aangescherpte beleid bestaat in ieder geval uit de taakstelling en opgave die daarvan uitgaat. Daarnaast kunt u uw (eventuele) inzet toelichten op:
 - beleid rond studiefinanciering voor internationale studenten;
 - beurzenprogramma's en de veranderde opzet daarvan;
 - het instellen van een minimumhoogte voor het collegegeld voor niet-EER-studenten;
 - het maken van bestuurlijke afspraken.

Toelichting

Het wetsvoorstel Wet internationalisering in balans stelt eisen aan de onderwijstaal van ad- en bacheloropleidingen. Nederlands is de norm, met binnen de opleidingen ruimte voor gastcolleges en enkele anderstalige vakken (ten hoogste een derde deel van het curriculum). Opleidingen die voor meer dan een derde deel anderstalig onderwijs willen verzorgen, moeten daarvoor toestemming vragen aan de minister. Om toestemming te krijgen, moeten zij voldoen aan ten minste één van de vier doelmatigheidscriteria in de wet, én moet er voldoende ruimte zijn binnen het gehele opleidingsaanbod.¹

De WIB bevat het raamwerk van deze toets anderstalig onderwijs (TAO). De criteria worden uitgewerkt in een amvb. De huidige tekst van de amvb treft u als bijlage aan. Hoewel in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel een eerste aanzet geeft voor een invulling van de criteria, biedt de wettekst ruimte om in de uitwerking strenger te zijn.

¹ Zie voor een stroomschema van de toets bijlage 2.

Naast de aanscherping van de TAO kunt u bij de Kamer flankerend beleid aankondigen. Beide worden hieronder toegelicht.

1) Aanscherping toets anderstalig onderwijs

Aanscherping van de amvb is denkbaar in de volgende richtingen:

(NB: het gaat hier om een eerste inventarisatie – details, (juridische) haalbaarheid en uitvoerbaarheid moeten nog verder worden uitgedacht en uitgewerkt.)

Datum
6 september 2024

Inhoudelijke criteria

- Regionale omstandigheden: het is niet alleen genoeg om binnen een grens- of krimpregio te liggen., Er worden strengere eisen gesteld aan het subcriterium "positieve bijdrage van anderstaligheid aan de regio". Hierbij kan meer gericht bewijslast worden voorgeschreven, waarop de CDHO vervolgens strenger kan toetsen. Hierbij kan worden gedacht aan gegevens over de regionale arbeidsmarkt, het vestigingsklimaat of regionale samenwerkingen met de instelling.
- Unicité: meer nadruk op het feit dat het om unieke, individuele opleidingen gaat die voor Nederland behouden moeten blijven (en alleen kunnen blijven bestaan als ze anderstalig zijn) Anders zijn dan andere, verwante opleidingen is onvoldoende om op dit criterium een beroep te doen. Door deze insteek is de verwachting dat slechts enkele opleidingen op dit criterium een beroep kunnen doen.
- Positionering: Wanneer er (voor wat betreft het curriculum) een (grotendeels) overlappend Nederlands traject naast de anderstalige opleiding staat, dan is er een sterke indicatie dat onlosmakelijke verbondenheid met internationale dimensie ontbreekt. In dat geval kan geen beroep op dit criterium worden gedaan.

Geheel der voorzieningen

Uw voorganger heeft nooit cijfermatige doelstellingen willen formuleren ten aanzien van de verhouding tussen Nederlandstalig en anderstalig onderwijsaanbod. Een inhoudelijke afweging over de doelmatigheid was voor hem belangrijker dan de uitkomst – met de weging zelf was het onderwijsaanbod in balans. U kunt overwegen wél meer richting te geven met betrekking tot de hoeveelheid ruimte er kan blijven bestaan voor anderstalig onderwijs. Dit helpt de instellingen bovendien bij hun zelfregie. U kunt ook onderzoeken in hoeverre in de amvb meer richting kan worden gegeven ten aanzien van de ruimte voor anderstalig onderwijs binnen het geheel aan voorzieningen.

De wet geeft geen grondslag voor een harde cijfermatige clausulering of quotum voor het aantal of aandeel anderstalige opleiding(splaats)en, zoals in België geldt. Dit verdient ook geen aanbeveling.² Een eventuele richtinggevende normering (in de toelichting bij de amvb, of op een andere wijze) betreft dan ook een richtlijn en geen harde afwijzingsgrond.

Zie voor een meer gedetailleerd overzicht van de uitwerking van de criteria en mogelijke aanscherpingen het schematisch overzicht in bijlage 1. Een stroomschema van de TAO is opgenomen in bijlage 2.

Afspraak

² De situatie in Denemarken heeft aangetoond dat een al te rigide afbakening als gevaar met zich mee kan brengen dat niet meer wordt gekeken naar de daadwerkelijke maatschappelijke bijdrage van anderstalig onderwijs, met negatieve gevolgen voor tekortsectoren en de (lokale) economie.

- [Redacted text block containing multiple lines of text, with the word "Afspraak" appearing twice. To the right of this block, the text "Datum 6 september 2024" is visible.]
- [Redacted text block containing multiple lines of text, with the word "Afspraak" appearing once.]

2) Flankerend beleid

Uw bredere beleidsaanpak kan in elk geval bestaan uit de taakstelling en een daaraan gelieerde daling in studentenaantallen, en uit meer richtinggevende kaders (in lagere regelgeving of elders) voor de gewenste ontwikkeling van het anderstalig aanbod. Ook is het mogelijk om bestuurlijke afspraken met het veld te maken over zelfregie, om een minimum in te voeren voor het collegegeld voor niet-EER-studenten, en om het beleid te herzien rond studiefinanciering en beurzen.

Taakstelling en richtinggevende kaders

In het hoofdlijnenakkoord is een taakstelling opgenomen oplopend tot € 293 mln. per jaar structureel, vanwege het 'verminderen internationale studenten (via bestuurlijk akkoord). Dit bedrag is het equivalent van ongeveer 30.000 studenten, een afname van 27-29% van het aantal internationale studenten t.o.v. de huidige referentieramingen. Met FIN is afgesproken dat deze taakstelling gecorrigeerd kan worden bij een daling van de instroom van (internationale) studenten ten opzichte van de ramingen. Bij stabilisatie van de instroom van internationale studenten (i.p.v. groei), zou reeds ongeveer de helft van de taakstelling kunnen worden ingevuld. U kunt dit markeren als een belangrijke opgave voor het veld, en instellingen kunnen – als dat lukt – zelf afspraken maken over hoe de resterende 'pijn' wordt verdeeld, als onderdeel van de zelfregie, door afspraken te maken over de verdeling van de ruimte voor anderstalig onderwijs. Het is van belang dat hierbij wordt gestreefd naar een vermindering van het aantal anderstalige opleidingsplaatsen; het vaststellen van streefcijfers voor internationale studenten is strijdig met het vrij verkeer van personen in de Europese Unie.

Beurzen

OCW beheert verschillende beurzen. Een deel daarvan vloeit voort uit bilaterale afspraken, andere zijn Nederlands geïnitieerd gericht op het aantrekken van talent en vergroten van uitgaande mobiliteit. Afspraken over de wijze van verdeling van de beurzen, worden jaarlijks in juni met de instellingen vastgelegd in een plan van aanpak. Het eerstvolgende plan van aanpak moet worden overeengekomen in juni 2025, geldend voor het collegejaar 2026/27, en wordt bekostigd in 2027. Conform de door u geaccordeerde bezuinigingen is vanaf 2027

al een taakstelling van 17% ingeboekt. Zoals toegezegd ontvangt u dit najaar een nota met daarin de opties voor de precieze inzet.

Studiefinanciering

Het hoofdlijnenakkoord bevat ook de wens om aanspraak voor de basisbeurs voor internationale studenten te beperken. U wordt op korte termijn via een separate nota uitgebreid geïnformeerd over de (on)mogelijkheden van sturing op internationale studentenaantallen via de studiefinanciering. De Kamer kan in dezelfde brief als waarin de aanscherpingen gerelateerd aan de WIB worden opgenomen, worden geïnformeerd over de uitkomsten daarvan en eventuele vervolgstappen. Daarbij kan ook een update worden gegeven over de uitvoering van de motie Hermans/Omtzigt over het maken van afspraken in Europa over o.a. de norm voor migrerend werknemerschap.

Datum

6 september 2024

Bestuurlijke afspraken

U kunt met het veld bestuurlijke afspraken maken over

- de wijze waarop de instellingen zelf regie voeren bij het verminderen van de instroom van internationale studenten. Het gaat dan bijvoorbeeld over slimme werving, het indienen van clusteraanvragen, en de gezamenlijke besluitvorming binnen de zelfregieplannen (bindingsbesluit). Dit laatste punt zit al goed in het huidige zelfregieplan van de hogescholen maar ontbreekt bij de universiteiten.
- de verdeling van onderwijscapaciteit. Instellingen gaan zelf over de interne verdeling van hun middelen vanuit de lumpsum. Ook gaan instellingen zelf over de inzet van de numerus fixus. Het maximeren van aantallen internationale studenten is strijdig met het Europees recht. In geval van schaarste (numerus fixus) kan onder voorwaarden wel de instroom van niet-EER-studenten worden beperkt. U kunt wel onderzoeken in hoeverre het mogelijk is afspraken te maken met instellingen over bijvoorbeeld de verdeling van opleidingscapaciteit tussen de Nederlandstalige variant en een Engelstalige variant van een opleiding, met het oog op de doelmatigheid. Daarbij moet de toegankelijkheid van het onderwijs (voor Nederlandstalige en andere EER-studenten) in het oog worden gehouden.
- taal in de master. De WIB kent geen regels voor taal in de master. U kunt overwegen om wel bestuurlijke afspraken te maken over taal in de master, om te voorkomen dat de WIB een *carte blanche* is. Ook hier speelt de toegankelijkheid van de master voor studenten die minder (Engels) taalvaardig zijn een rol.
- collegegeld voor niet-EER-studenten. Eerder zijn afspraken gemaakt over het instellingscollegegeld voor niet-EER-studenten. De afspraak is dat zij altijd een kostendekkend tarief betalen, tenzij er specifiek beleid wordt gevoerd (zoals bij de Oekraïense studenten). Deze afspraken kunnen hernieuwd en waar mogelijk aangescherpt worden binnen de Europese regels voor staatssteun en mededinging.

NB. Bestuurlijke afspraken zijn niet juridisch afdwingbaar en kunnen niet in de plaats komen van wettelijke voorschriften, zoals de toets anderstalig onderwijs. Ze zijn wel een middel om wet- en regelgeving te voorkomen en tegemoet te komen aan de eigen regie van de instellingen.

Collegegeld niet-EER-studenten

U kunt overwegen om instellingen mee te geven dat zij het instellingscollegegeld voor niet-EER-studenten kunnen verhogen. Dit heeft een onzeker effect op

internationale studentenstromen, maar zou als financiële maatregel kunnen dienen als verlichting voor een deel van de taakstellingen die rusten op instellingen. Het instellen van een minimumhoogte via een nota van wijziging in het wetsvoorstel zou voor significante vertraging van het wetgevingsproces zorgen. Ook het maken van een bestuurlijke afspraak hierover lijkt weinig kansrijk, vanwege Europese regels voor staatssteun en mededinging. Verdere afwegingen en toelichting worden meegenomen in het gesprek dat u op 13 september a.s. heeft over de bekostiging van het hoger onderwijs en de langstudeermaatregel.

Datum
6 september 2024

Bijlage 1: schematisch overzicht criteria TAO en mogelijke aanscherpingen

Criteria nu	Opties tot aanscherping
1. Anderstaligheid past binnen het taalbeleid van de instelling	N.v.t.
2. Anderstaligheid moet doelmatig zijn met het oog op één van de volgende criteria:	
A. Regionale omstandigheden	
i. Ligging in krimp- of grensregio	N.v.t.
ii. Verwevenheid van de instelling met de regio	N.v.t.
iii. Positieve bijdrage van de anderstaligheid aan de regio	<ol style="list-style-type: none"> 1) Strengere eisen aan de bewijslast op basis waarvan opleidingen de positieve bijdrage van anderstaligheid aantonen. Bijvoorbeeld verklaringen van (kennis)organisaties en beschrijving van ontwikkeling van vestigingsklimaat, welke sectoren ontwikkelen zich in de regio en welke rol speelt anderstaligheid in deze ontwikkeling. 2) Aansturen op regionale profilering binnen dit subcriterium, waarbij instellingen alleen anderstalig onderwijs aanbieden in de sectoren die onderscheidend zijn voor de regio.
B. Arbeidsmarkt	N.v.t.
C. Internationale uniciteit	<ol style="list-style-type: none"> 1) Aanscherping dat het gaat om zeer beperkt aantal opleidingen waarvan slechts één variant aangeboden wordt en waarbij het voortbestaan van het vakgebied binnen Nederland alleen mogelijk is indien de opleiding anderstalig wordt aangeboden. Het gaat dus niet om 'de beste' opleidingen. 2) Expliciteren dat clusteraanvragen bij dit criterium niet mogelijk zijn.
D. Internationale positionering * Internationale dimensie moet onlosmakelijk zijn verbonden met eindtermen opleiding.	<ol style="list-style-type: none"> 1) Aanvullend uitgangspunt: wanneer er een (grotendeels) overlappend Nederlands traject naast de anderstalige opleiding staat, dan is er een sterke indicatie dat onlosmakelijke verbondenheid met internationale dimensie ontbreekt. 2) Aanvullende bewijsvoering om verwevenheid onderdelen curriculum met internationale dimensie te ondersteunen.
3. Anderstaligheid moet doelmatig zijn met oog op het geheel aan voorzieningen in het hoger onderwijs.	
A. Beschikbaarheid Nederlandstalig aanbod	
i. Elke opleiding moet aan minstens één instelling	

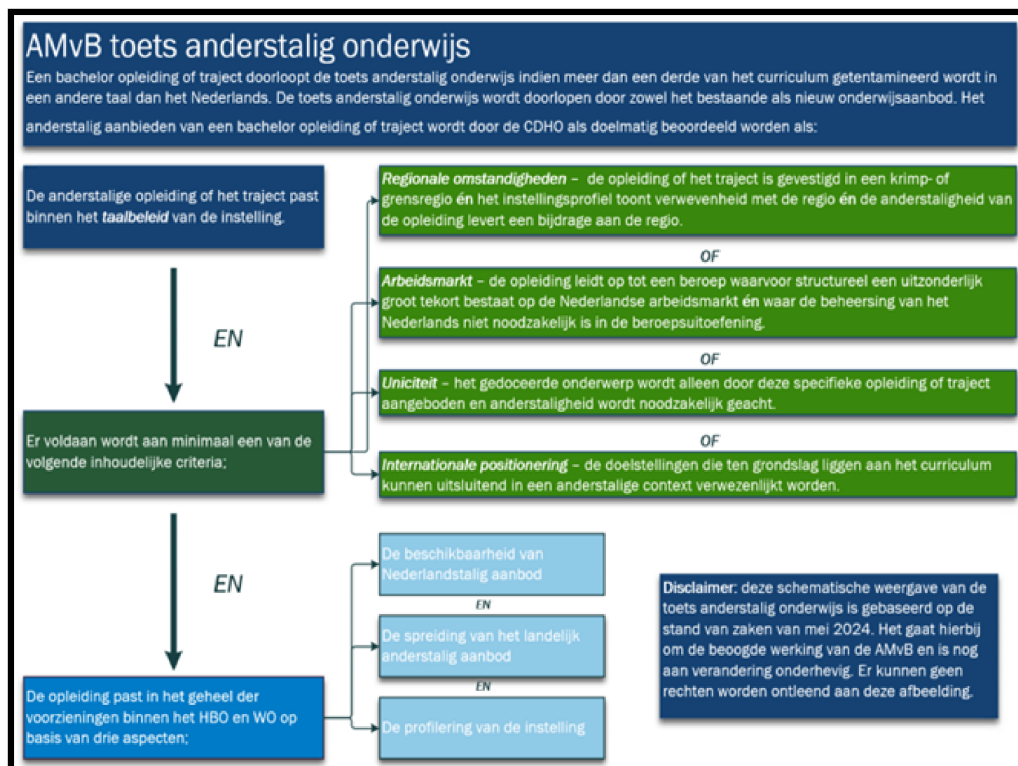
Datum
6 september 2024

(ook) in het Nederlands worden aangeboden.	
ii. In meeste gevallen passend dat Nederlandstalig aanbod groter is dan anderstalig aanbod. In het bijzonder opleidingen waar er veel van zijn, zoals brede bachelors.	1) Verder aanscherpen met een richtlijn (dus geen afwijzingsgrond) waar de 'balans' volgens dit kabinet ligt, zoals: 'voor wat betreft een redelijke verhouding tussen Nederlands en anderstalig aanbod wordt gedacht aan 2/3 ^e Nederlandstalig aanbod en 1/3 ^e anderstalig aanbod.
B. Spreiding anderstalig aanbod	
C. Profiel van de instelling	2) N.v.t.

Datum
6 september 2024

Bijlage 2: stroomschema doorloop toets anderstalig onderwijs (versie zoals deze in internetconsultatie is gegaan)

Datum
6 september 2024

<i>Afspraak</i>			
<i>[Redacted]</i>	<i>[Redacted]</i>	<i>Afspraak</i>	<i>[Redacted]</i>
<i>[Redacted]</i>			
<i>Afspraak</i>			
<i>Afspraak</i>			

Datum
6 september 2024

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**

Var|

17 september 2024

Referentie

Bijlagen

1: concept kamerbrief

2: Tabel met verhaal achter TAO

Intern OCW afgestemd

WJZ

nota

Koers en discours internationale studentenstromen

Aanleiding

Op 11 september jl. hebben we met u gesproken over de vervolgaanpak op internationale studentenstromen. U gaf aan de WIB te willen doorzetten, voorzien van een eigen verhaal dat onder andere tot uitdrukking komt in een aantal aanscherpingen van de toets anderstalig onderwijs (TAO) via de AMvB. Daarnaast spraken we af om een kamerbrief te maken met uw bredere beleidsboodschap, met daarin de wijze waarop uw aanpak verschilt van die van uw ambtsvoorganger. In deze brief kunnen behalve de WIB ook maatregelen worden toegelicht zoals de financiële taakstelling op internationale studentenstromen, bestuurlijke afspraken en aanpalend beleid op het gebied van studiefinanciering en -beurzen. Bij deze nota is een concept opgenomen van de Kamerbrief. Daarnaast zijn, op uw verzoek, verschillende mogelijke aanscherpingen van de AMvB op tekstueel niveau toegelicht.

Parallel aan of kort na deze nota ontvangt u ook de conceptbeantwoording op een aantal Kamervragen van het lid Hertzberger over internationale studenten en studiefinanciering.

Gevraagd besluit

- Gaat u akkoord met de toon en richting van de kamerbrief? Heeft u nog op- en aanmerkingen bij de genoemde maatregelen?

NB. de kamerbrief is nog nadrukkelijk concept. Zo zit er nog een aantal geel gearceerde passages in die nog nadere overweging of checks bevatten.

Kernpunten

- De Kamerbrief zet uiteen hoe de verschillende maatregelen bijdragen aan uw belangrijkste beleidsdoelstellingen: het terugbrengen van het Nederlands als norm en het sturen op internationale studentenstromen, om de overheidsuitgaven te verminderen.
- In het tweede deel van de brief informeert u de Kamer over de (on)mogelijkheden studiefinanciering te beperken voor EER-studenten. Daarnaast benoemt u de stappen die reeds zijn genomen in het licht van de moties Hermans/Omtzigt en El Yassini/Peters en gaat u in op uw vervolgaanpak.
- De Kamerbrief zal gelijktijdig worden verzonden met de nota naar aanleiding van het verslag van de WIB, waarin 341 vragen worden beantwoord en de beantwoording van de Kamervragen over internationale studenten en studiefinanciering.

Toelichting

Algemeen

In de brief zet u de nieuwe toon ten aanzien van uw beleid rond internationale studentenstromen. Daarbij toont u uw inzet voor de uitwerking van de toets anderstalig onderwijs (zie hieronder) en overig flankerend beleid. Ook gaat u in op eventuele bestuurlijke afspraken en de relatie met de taakstelling. Tot slot noemt u kort de inzet op het gebied van internationale beurzen.

Studiefinanciering

- De tekst over de (on)mogelijkheden van het beperken van studiefinanciering voor internationale studenten is in lijn met de eerder aan u voorgelegde nota d.d. 9 september 2024, referentienummer 47898896 over dit onderwerp. De tekst is vanwege de lengte van de brief wel verder ingekort.
- De motie Hermans/Omtzigt vraagt o.a. om het aanpassen van de eisen die het EU-recht stelt om als migrerend werknemer in aanmerking te komen voor studiefinanciering. In de brief wijst u erop dat u op dit punt wilt inzetten op zowel het wijzigen van *hard law* (o.a. verordeningen en richtlijnen) als *soft law* (niet-bindende documenten van de Europese Commissie die lidstaten richtlijnen geven over de uitleg van bepaalde begrippen). Dit mede naar aanleiding van het advies over dit onderwerp van professor Van der Mei.
- In het kader van de motie El Yassini/Peters over wat het effect is van de herinvoering van de basisbeurs op het aantal EER-studenten dat in Nederland komt studeren zegt u toe om in het voorjaar van 2025 de eerste resultaten van de monitor naar de Kamer te sturen.
- In de bijlage bij de brief gaat u in op de stand van zaken van de uitvoeringstoets die DUO heeft uitgevoerd op cumulatieve studiefinanciering. En over de inspanningen die reeds zijn gedaan om te inventariseren hoe andere landen omgaan met cumulatieve studiefinanciering, en welke eisen andere landen stellen aan internationale studenten voordat zij in aanmerking komen voor studiefinanciering.

Toets Anderstalig Onderwijs (TAO)

De toetsingscriteria voor de TAO staan in de WIB en blijven ongewijzigd. Wel heeft u aangegeven een scherpere invulling van een aantal criteria (zoals internationale positionering) in de AMvB te wensen. Een eerste aanzet voor uw verhaal bij elk criterium is opgenomen in de tabel die als bijlage bij de nota naar aanleiding van het verslag zal worden gevoegd.

TER ONDERTEKENING

Aan: MOCW

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**

Van

Datum

1 oktober 2024

Referentie

48353164

Bijlagen

1. Brief (schoon en TC)
en bijlagen bij brief

2. VKC verzoek
en bijlagen bij VKC verzoek

Intern OCW afgestemd

WJZ

nota

Kamerbrief beheersing internationale studentenstromen

Aanleiding

U heeft eerder een conceptversie van de kamerbrief over het beperken van internationale studentenstromen ontvangen. Hierbij treft u een volgende versie van de brief, met door u voorgestelde wijzigingen en enkele aanvullende punten. De kamerbrief wordt gelijktijdig verzonden met de nota naar aanleiding van het verslag bij de WIB. De nieuwe versie met daarin uw opmerkingen verwerkt wordt parallel via WJZ aan u voorgelegd. Daarnaast zal een persbericht uitgaan. Dit wordt u via COM voorgelegd.

Geadviseerd besluit

Bent u akkoord met de brief en de daarin aangebrachte aanpassingen?
In het specifiek bent u akkoord met de reactie op de kwestie rond de bestuurstaal aan de EUR?

Indien u akkoord bent met de brief, dan kunt u deze ondertekenen.

Kernpunten

- We hebben uw suggesties in de brief verwerkt, net als de aanvullende suggesties van uw staf. Om de aanpassingen duidelijk te maken is een tracks-versie bij de takenlijst gevoegd.
- Daarnaast is nog een aantal aanvullende zaken aangepast:
 - De passage TAO is iets uitgebreid om, ook vanuit communicatief opzicht, inzicht te geven in de beoogde richting van de aanscherpingen.
 - Er is een passage toegevoegd over bestuurstaal, n.a.v. de weigering van het CvB van de Erasmus Universiteit (EUR) om in het Nederlands te vergaderen met de medezeggenschap. Er is een verzoek van de Kamer om daarop te reageren.
- Op een aantal punten hebben we uw opmerkingen niet (helemaal) kunnen verwerken of vroeg u om meer uitleg. Dat is hieronder toegelicht.

Bij verzending van de brief worden ook deze nota en de beslisnota bij het eerste concept van deze brief openbaar gemaakt.

Toelichting

Datum

1 oktober 2024

Ombuiging i.r.t. EU recht

In het hoofdlijnenakkoord is een ombuiging afgesproken gekoppeld aan de terugloop van de instroom van internationale studenten. Een aandachtspunt bij de verdere uitwerking hiervan is dat het EU-recht geen ruimte biedt voor maatregelen die als doel hebben om de instroom van internationale studenten te beperken. Onderscheid tussen studenten op basis van nationaliteit is niet toegestaan. Bij studenten vanuit de EER zijn hierop geen uitzonderingen mogelijk. Onderscheid tussen EER- en niet-EER-studenten kan, maar moet altijd gerechtvaardigd zijn, en mag niet discriminatoir zijn. Zo is onderscheid tussen studenten van binnen en buiten de EER onder voorwaarden wel mogelijk als het gaat om collegegeld en toelating bij opleidingen met een numerus fixus. Om deze reden is de ombuiging, ook in de brief, niet rechtstreeks gekoppeld aan de WIB: de maatregelen van de WIB hebben niet tot doel (c.q. mogen niet als doel hebben) het aantal internationale studenten terug te brengen, maar kunnen wel dat (neven)effect hebben. Wel stelt u in de brief dat u bij uw inzet om het Nederlands weer tot norm te maken, ook minder geld wilt uitgeven aan anderstalige opleidingsplaatsen. Hoewel deze bezuiniging wordt behandeld als een ombuiging en zo geformuleerd is in het regeerprogramma, krijgt deze het karakter van een algemene taakstelling op de studentbesteding als de instroom van internationale studenten onvoldoende terugloopt.

Uitgaande diplomabiliteit

U heeft bij de eerdere brief een opmerking gemaakt over het stimuleren van uitgaande mobiliteit. Voor iedere uitgaande diplomastudent komen er zes inkomende diplomastudenten naar Nederland. Het vorige Kabinet heeft ingezet om meer balans door enerzijds de inkomende mobiliteit te beperken en de uitgaande mobiliteit te stimuleren. Vooralsnog beperkt deze inzet zich tot informatievoorziening, waaronder in het bijzonder samenwerking tussen Nuffic en haar tegenhangers in Duitsland en Frankrijk. Gezien de recente inzet hierop is het effect van dit beleid onduidelijk.

U wordt geadviseerd om in de brief op dit moment geen aanvullende maatregelen aan te kondigen om de uitgaande diplomabiliteit te stimuleren, omdat het eerst nodig is om de mogelijkheden daartoe en de voor- en nadelen te doordenken. Het stimuleren van uitgaande mobiliteit vergt een, op dit moment ontbrekende, prikkel voor Nederlandse scholieren om dit te overwegen en een hogere mate van toegankelijkheid van instellingen in andere landen, waar Nederland nauwelijks invloed op kan uitoefenen. Desondanks zijn verschillende landen erg genegen om die toegankelijkheid voor Nederlandse diplomastudenten te vergroten, maar dan met name ten bate van de eigen, met Nederland vergelijkbare, tekortsectoren. Dit schuurt met de Nederlandse doelstelling om juist deze studenten te behouden.

Indien u toch wenst om uitgaande diplomabiliteit te stimuleren dan zou daarom het advies zijn om gericht te sturen op die uitgaande mobiliteit en/of beleid om deze studenten aan het einde van de studie uit te nodigen om naar Nederland terug te keren, rekening houdend met de Nederlandse tekortsectoren. Dit vergt nadere doordenking van beleidsdoelen en -instrumenten. We komen hiervoor later dit najaar graag bij u terug. De inzet op uitgaande diplomabiliteit staat overigens los van de inzet op het stimuleren van studiepuntmobiliteit,

waarbij Nederlandse studenten na het opdoen van een leermobiliteitservaring in het buitenland terugkeren naar Nederland.

Datum

1 oktober 2024

Bestuurstaal EUR

Dit onderdeel in de brief is toegevoegd naar aanleiding van een kwestie die speelt aan de EUR (zie bijlage). De medezeggenschapsraad daar heeft verzocht om voortaan ook in het Nederlands met het bestuur te overleggen, gezien alle leden het Nederlands verstaan en zij zich onvoldoende competent voelen om volwaardig te participeren aan de discussies in het Engels.

Het CvB van de EUR heeft laten weten niet aan dit verzoek te willen voldoen. Dit zou beter passen binnen het karakter van de internationale universiteit en doelmatiger zijn. Het CvB wil *"not exclude our international students and staff in the University Council processes."* Het CvB noemt ook de hoge kosten voor vertalingen in een tijd van *'financial constraints'*. Het CvB biedt aan om in plaats daarvan een onderdeel toe te voegen aan het *"Onboarding programme, in which this specific point of (not) feeling comfortable with speaking in another language can be addressed."*¹

De kwestie is onder de aandacht van de Kamer gebracht door een gepensioneerd onderwijsonderzoeker verbonden aan BON – die niet gelieerd is aan de EUR of de betrokken medezeggenschap – omdat dit strijdig zou zijn met de wet (Artikel 2:6 Awb) en met de zelfregieafspraken.² De commissie OCW heeft u verzocht te reageren op haar brief. Zowel de brief als het verzoek van de medezeggenschap zijn als bijlagen bijgevoegd (bijlage 1 en 2 bij de brief van de VKC).

Er is ambtelijk contact met de EUR, waaruit enige nuances naar voren zijn gekomen. Uit het gesprek blijkt dat leden van de MR desgewenst ook in het Nederlands inbreng kunnen leveren als dat in het Engels niet (goed) lukt. Dan kunnen onderdelen van de vergadering kort worden vertaald, zodat iedereen het goed kan volgen, Nederlandstalig en niet-Nederlandstalig. Enkele jaren geleden is bovendien door de MR zelf verzocht de vergaderingen in het Engels te doen, zodat ook andere geïnteresseerden de openbare vergaderingen kunnen volgen. De EUR benadrukt dat de bestuurstaal gewoon Nederlands is (overleggen CvB, RvT, officiële stukken, etc.). Grootste punt waar het CvB geen gehoor aan kan geven is simultaan vertalen van de openbare MR-vergaderingen, in verband met de hoge kosten daarvan.

In de brief reageert u kortgezegd als volgt:

- Nederlands moet de standaard zijn in het Nederlandse ho;
- Ik ben blij dat instellingen in hun zelfregieplannen hebben afgesproken dat het Nederlands de officiële bestuurstaal is en blijft;
- U heeft kennisgenomen van de reactie van het CvB EUR;
- U hebt zich ervan vergewist dat de bestuurstaal ook aan de EUR Nederlands is.

¹ Citaten uit reactie CvB EUR. Volledige brief bijgevoegd in bijlage 4 bij het VKC verzoek.

² Daarin: "Universiteiten spreken af dat zij als formele voertaal Nederlands gebruiken, bijvoorbeeld voor bestuursbesluiten en formele regelingen zoals de OER. Op veel universiteiten worden deze besluiten en regelingen vervolgens ook in het Engels aangeboden. Overleggen zijn in het Nederlands, meertalig of daar waar relevant Engels, afhankelijk van de samenstelling van het overleg."

- U vindt dit van belang, maar vindt ook dat al het personeel volwaardig moet kunnen deelnemen in de medezeggenschap, taal mag geen barrière zijn;
- Tweetaligheid kan uitkomst bieden voor de toegankelijkheid van vergaderingen voor zowel Nederlandstalige als anderstalige medewerkers en studenten.
- Dit moet wel gebeuren binnen wat redelijkerwijs van het bestuur verwacht mag worden.
- U maakt hierover graag een bestuurlijke afspraak, in aansluiting op zelfregie.

Datum

1 oktober 2024

Beperken basisbeurs

Bij de nota over internationale studenten en studiefinanciering had u een opmerking over het advies van professor Van der Mei. U vroeg zich af waarom in het advies staat dat een verhoging van de urennorm wel mogelijk is, terwijl in de nota wordt geconcludeerd dat dat niet mogelijk is. In het kort: dit zou EU-rechtelijk wel mogelijk zijn (onder voorwaarden), maar in dit geval staat het nationale recht (de uitspraak van de CRvB) daaraan in de weg.

In het advies zegt Van der Mei dat het EU-recht geen specifieke urennorm kent voor de uitleg van het begrip reële en daadwerkelijk arbeid – een van de voorwaarden om als migrerend werknemer te kunnen worden gekwalificeerd. Lidstaten hebben in de EU-rechtspraak beleidsruimte als het gaat om de invulling van deze voorwaarde. In essentie maakt het binnen het geldende EU-recht dan ook niet uit of en zo ja welke urennorm lidstaten hanteren, mits de mogelijkheid bestaat voor een individuele toets als die urennorm niet wordt gehaald. In april 2023 heeft de Centrale Raad van Beroep over de toen geldende 56 urennorm echter geconcludeerd dat deze niet voldeed aan het EU-recht, en een norm van 32 uur wel. Daarmee staat het nationale recht in de weg aan het verhogen van de urennorm van 32 uur. Om de urennorm te verhogen stelt Van der Mei vervolgens dat hierover op EU-niveau mogelijk wel afspraken kunnen worden maken. Zo kan het stellen van een urennorm in soft law de basis bieden voor een hogere urennorm die de Centrale Raad van Beroep mogelijk wel zou toestaan in het licht van het EU-recht.

U vroeg naar de haalbaarheid/slagingskans van aanpassing van EU-regelgeving (hard law) als het gaat om de eisen die gelden voor migrerend werknemers. Deze slagingskans achten wij zeer klein. Deze aanpassing ziet namelijk op de rechten van migrerend werknemers en raakt daarmee aan een van de fundamenten van de Europese Unie: het vrij verkeer. Voor het aanpassen van EU-recht is het van belang dat we medestanders vinden. De vraag is of andere landen op zo'n fundamenteel punt bereid zijn deze regelgeving aan te willen passen. Dit is bovendien een proces van de (zeer) lange adem. Wel kan de inzet op hard law ondersteunend zijn voor de inzet op het aanpassen van soft law op de kortere termijn (waar het gaat om de urennorm). Overigens is ook voor het aanpassen van soft law de verwachting dat het lang kan gaan duren (minimaal 5 jaar).

Eenheid kabinetsbeleid

[dit onderdeel wordt niet openbaar gemaakt i.v.m. eenheid van het kabinetsbeleid]

Eenheid kabinetsbeleid

Eenheid kabinetsbeleid

Deze moet nog verder uitgewerkt worden en afgestemd worden binnen de coalitie en het kabinet. Het is nog te vroeg om hier iets over te zeggen in deze brief.

Datum

1 oktober 2024

Gebalanceerde mobiliteit en studiebeurzen

Gebalanceerde mobiliteit: wat is de slaagkans i.r.t. (beperken) free-rider-gedrag EER-studenten?

De slaagkans is meer dan 50%, maar vergt waarschijnlijk wel een lange adem. Nederland is, i.s.m. enkele andere Lidstaten, er binnen een jaar in geslaagd om wederkerige mobiliteit op de Europese agenda te zetten, het free-rider-gedrag van EER-studenten als één van de problemen te definiëren en een onderzoek daarnaar te forceren. Er zal altijd free-rider-gedrag zijn, maar het wordt pas een probleem op het moment dat slechts enkele Lidstaten betalen voor de opleiding van een relatief groot aantal EER-studenten en deze EER-studenten dit niet, op welke wijze dan ook, terugbetalen aan de Lidstaat. Naast de WIB en de inzet op studiefinanciering, vergt dit ook Europese inzet om bijvoorbeeld andere Lidstaten te bewegen om hun kwaliteitszorg in lijn te brengen met de Bologna-afspraken en het vergroten van het Engelstalige aanbod. Daarnaast is reciprociteit ook het belangrijke uitgangspunt voor Nederland in EU initiatieven zoals het Europese Universiteiten Initiatief en het gemeenschappelijke Europese graad.

Meer weten over beurzenprogramma's?

In het regeerprogramma is opgenomen dat er gericht zal worden gestuurd op de instroom van internationale studenten (onder meer) via beurzenprogramma's. Vanuit OCW is er één beurzenprogramma dat (onder meer) inkomende internationale diplomastudenten als doelgroep heeft, namelijk NL Scholarship. Voor NL Scholarship geldt dat de voorwaarden voor een nieuwe ronde, geldend voor het studiejaar 2026-2027, samen met de deelnemende instellingen (want cofinanciering) moet worden vastgesteld in mei 2025.

Op dit moment zijn we aan het inventariseren of en, zo ja, welke andere beurzenprogramma's vanuit de Rijksoverheid worden aangeboden dan wel worden overwogen ten bate van inkomende diplomastudenten.